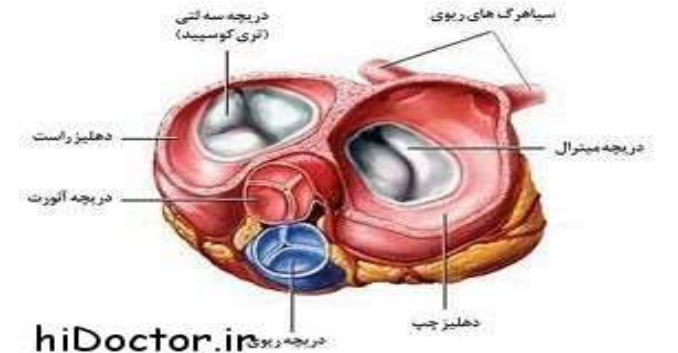


## والدین محترم

آنچه که می‌تواند در بهبودی کودک شما پس از عمل جراحی قلب مؤثر باشد، مراقبت مناسب و صحیح شما از اوست. این کتابچه به عنوان راهنمایی کوچک به شما هدیه شده تا بهتر بتوانید در این امر موفق باشید.

**قلب:** قلب یکی از ارگان‌های اصلی بدن و مسئول رساندن خون و اکسیژن به تمام اعضای بدن می‌باشد. قلب از چهار حفره به نامهای دهلیزها و بطن‌ها تشکیل شده است و رگهایی به نام سیاهرگ و سرخرگ به آن داخل و یا از آن خارج می‌شوند. دریچه‌هایی هم بین دهلیز و بطن و ابتدای سرخرگها وجود دارد. که در هدایت جریان خون مؤثر هستند.



**بیماری مادرزادی قلب:** به اشکالات و نواقصی که از زمان تولد در ساختمان قلب وجود داشته باشد، بیماری مادرزادی قلب می‌گویند.

بیماریهای مادرزادی قلب علل مختلفی دارد از جمله سرخچه و دیابت مادر، سن بالای چهل سال مادر، تغذیه ناکافی مادر، ازدواج فامیلی، مصرف الکل، مصرف داروهای اعصاب و روان، عکسبرداری در دوران بارداری و همچنین سابقه ابتلا به بیماری مادرزادی

قلبی در سایر افراد خانواده مانند والدین، خواهر و برادر و وجود ناهنجاری‌های کوروموزومی مانند سندرم داون.

**شایعترین علائم** عبارتند از: تند شدن ضربان قلب، تنگی نفس، کبودی ناخن و لب، چماقی شدن انگشتان، خستگی زود رس و کم بودن رشد جسمی و تغذیه ناکافی

### اصول مراقبت در منزل بعد از عمل جراحی قلب:

**مصرف دقیق و منظم داروها:** با توجه به حساسیت‌های جسمی خاص در کودکان و به ویژه نوزادان، این مسأله از اهمیت بسیاری برخوردار است. توجه کنید که دارو به هر شکلی که باشد (شربت و یا قرص) باید به اندازه و دقیق و در یک ساعت منظم، به کودک داده شود. بنابراین طبق راهنمایی‌های لازم زمان ترخیص و با مراجعه به برگه طرح ترخیص بیمار (که مقدار و زمان دقیق مصرف داروها در آن توضیح داده شده است)، مقدار صحیح دارو را به کودک بدهید. اگر کودک از خوردن دارو امتناع کرد با روش‌های انحراف فکر و با بازی و شوخی او را تشویق به خوردن دارو کنید و جهت حل کردن قرص‌ها از آب میوه و یا شیر استفاده کنید. جهت تنظیم دقیق ساعت دارو و آنتی بیوتیک می‌توان از ساعت زنگ دار استفاده کرد. اگر یک نوبت از دارو فراموش شد، به محض یادآوری دارو را به کودک بدهید، در غیر اینصورت از دو برابر کردن مقدار دارو در نوبت بعد پرهیز کنید.

**تغذیه:** محدودیت تغذیه‌ای خاصی در مورد کودکان بعد از عمل جراحی قلب وجود ندارد، در صورتیکه کودک شما از داروهای **لانوکسین (دیگوکسین)** و **یا فورزماید** استفاده می‌کند، در رژیم غذایی وی مواد پتاسیم دار مانند موز، انار، گوجه فرنگی، انجیر و انواع مغزها را بیشتر بگنجانید. توجه کنید در صورتیکه در زمان تغذیه کودک کبود شد و یا تنگی نفس پیدا کرد، تغذیه را قطع کرده و با پزشک یا بیمارستان تماس بگیرید.

**فعالیت:** کودک باید مانند سایر کودکان، فعالیت طبیعی داشته باشد. همچنین نیاز به بازی و ورزش دارد. اما در حین ورزش و بازی کردن او را تحت نظر بگیرید و در صورت کبودی و تنگی نفس، تند شدن ضربان قلب و خستگی، کودک را به استراحت تشویق کنید.

مادران محترم، در روزهای اول از خواباندن کودک بر روی پهلو خودداری کنید.

**مراقبت از زخم جراحی:** یک روز پس از ترخیص پانسمان محل زخم برداشته شود. در صورت نداشتن ترشح نیازی به پانسمان مجدد نمی‌باشد. زخم را خشک و تمیز نگه دارید و هرگز ناحیه عمل را دستکاری نکنید. والدین محترم، وجود ترشح، خونریزی، التهاب اطراف زخم و تب در کودک می‌تواند نشان دهنده عفونت زخم باشد، در صورت بروز این مشکل به بیمارستان یا مطب پزشک مراجعه کنید.

**بازگشت به مدرسه:** یک هفته پس از عمل جراحی، کودک می‌تواند به مدرسه برود. با اولیاء مدرسه درباره وضعیت کودک صحبت کنید تا در مواقع ضروری سریعاً شما را خبر کنند.

**پیشگیری از عفونت قلب (اندوکاردیت):** توجه کنید که رعایت بهداشت دهان و دندان در کودک الزامی می‌باشد. بنابراین از هرگونه فساد و عفونت دندان‌ها و لثه‌ها جلوگیری کرده و قبل از انجام هرگونه دستکاری دندان کودک، آنتی بیوتیک طبق نظر پزشک معالج جهت جلوگیری از عفونت قلب استفاده شود. همچنین قبل از انجام اعمال جراحی مثل برداشتن لوزه‌ها و ختنه کردن از آنتی بیوتیک تجویز شده توسط پزشک استفاده شود.

**واکسیناسیون:** برنامه واکسیناسیون کودک بعد از عمل جراحی قلب مانند سایر کودکان سالم است. ۶ تا ۸ هفته بعد از عمل جراحی قلب می‌توانید برنامه واکسیناسیون کودک را ادامه دهید.



دانشگاه علوم پزشکی شیراز

مرکز آموزشی درمانی شهید دکتر فقیهی

## آموزش پس از جراحی قلب کودکان

ویژه آموزش به بیمار

تهیه کننده:

لادن غیور - کارشناس پرستاری

تایید کننده:

دکتر بهرام قاسم زاده (فوق تخصص جراحی قلب و عروق)

منابع:

درسنامه پرستاری کودکان دکتر حامد مرتضوی

درسنامه پرستاری کودکان ونگ ۲۰۱۸

تابستان ۱۴۰۰

EDU-PT-85/B

غذایی او از میوه های پتاسیم دار مثل انار و موز و آلو و گوجه فرنگی و انواع مغزها، بیشتر استفاده کنید.

**فورزماید** : این دارو به صورت قرص و شربت های ساختنی می باشد. ادرار آور بوده و و از جمع شدن آب اضافی در بدن و تنگی نفس جلوگیری می کند. درد شکم و عضلات، ضعف و خستگی در کودک، می تواند از عوارض دارو باشد، در صورت بروز با پزشک مشورت کنید. توجه کنید که همراه این دارو نیز از میوه های پتاسیم دار استفاده شود.

**اسپرینولاکتون** (آلداکتون): این دارو نیز ادرار آور بوده و نگهدارنده پتاسیم می باشد. و از جمع شدن آب اضافی در بدن و تنگی نفس جلوگیری می کند. در زمان مصرف دارو، در صورت مشاهده تنگی و نفس، گیجی، ضعف و بیحسی دست و پا به مطب پزشک مراجعه کنید.

**کاپتوپریل**: این دارو با کاهش فشارخون و کم کردن کار قلب در بهبودی کودک شما مؤثر می باشد. در زمان مصرف در صورت بروز سرفه خشک و کهیر و تنگی نفس به پزشک مراجعه کنید.

**وارفارین** : این دارو جهت محافظت از دریچه مصنوعی قلب کودک شما می باشد و با رقیق کردن خون از تشکیل لخته اطراف دریچه و خراب شدن آن جلوگیری می کند. تنظیم دقیق مقدار دارو بسیار اهمیت دارد و بر طبق عدد پی تی ( PT ) خون می باشد که با انجام آزمایش منظم مشخص می شود. در مورد تنظیم مقدار دقیق وارفارین به طور مرتب با کلینیک وارفارین یا پزشک کودک در تماس باشید. وجود خون در ادرار کودک یا خونریزی از لثه و یا کبودی زیر پوستی به طور خو به خود، می تواند نشان دهنده مصرف بیش از حد این دارو بوده و بسیار خطرناک می باشد و باید سریعاً به مطب پزشک یا بیمارستان مراجعه کنید.

**حمام دادن کودک**: پس از ترخیص در صورت خشک بودن زخم، می توانید کودک را حمام دهید. توجه کنید که مدت حمام دادن کمتر از ۱۰ تا ۱۵ دقیقه باشد و از آب خیلی گرم استفاده نکنید.

**مراقبت روحی و عاطفی**: توجه کنید که کودکان پس جراحی قلب، ممکن است دچار افسردگی شوند. و یا در اثر تحمل انواع درمان ها، رفتارهایی مثل عصبانیت و رفتارهای بازگشتی مثل نالیدن، تمایل به بغل شدن، را از خود بروز دهند و در خوردن داروها با شما همکاری نکنند، همچنین ممکن است دچار اختلال خواب ( کم خوابی و پریدن از خواب ) و یا کابوس شوند. باید با آنها با صبر و شکیبایی برخورد کرده و به آنها فرصت داده شود تا احساسات خود را به هر صورت بروز دهند. همچنین هنگام درد از روش های انحراف فکر از قبیل قصه گفتن استفاده شود.

از سوی دیگر بیش از اندازه به کودک توجه نشان ندهید و با وی مانند کودکان دیگر خود رفتار نمایید، با کودک خود بازی کنید و او را تشویق به بازی با سایر کودکان کنید.

**موارد دیگر**: مورد دیگر تشویق کودک به سرفه و تنفس عمیق جهت جلوگیری از روی هم خوابیدن ریه ها و خروج ترشحات گلو جهت جلوگیری از عفونت ریه، می باشد. هنگام سرفه سینه کودک را با بالش حمایت کنید تا از درد جلوگیری شود. در صورت امکان برای رقیق کردن ترشحات و خروج آسان آن ، از بخور سرد ، (خصوصاً در نوزادان ) استفاده

**داروها: لانوکسین (دیگوکسین)**: این دارو به صورت قرص و شربت موجود می باشد و جهت تقویت عضلات قلب کودک تجویز شده است. در صورت مشاهده حالت تهوع و استفراغ، گیجی یا خواب آلودگی در زمان مصرف به مطب پزشک مراجعه کنید. در صورتیکه کودک شما از این دارو استفاده می کند، در برنامه